

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht nr. 1 - 1977
(Tijdvak van 1-1-1977 t/m 31-1-1977)

I N H O U D

Nr. 1312.931

	Blz.
De nationale partijconferentie van de CPN	1
Reisactiviteiten van pro-Russische organisaties	10
Jongeren Kontakt voor internationale solidariteit en Uitwisseling	12
BAZ / Arbeiders-Eenheid	13
Spaanse gastarbeiders	16
Dissidentie in de "IJzeren Driehoek"	18

DE NATIONALE PARTIJCONFERENTIE VAN DE CPN

Al in mei 1976 werd door het ere-lid van het partijbestuur, de heer De GROOT, de noodzaak van het organiseren van een nationale partijconferentie vastgesteld. Daar zou naar zijn mening vooral moeten worden gesproken over de internationale situatie en de verhouding tussen de CPN en de internationale communistische beweging. In oktober 1976 werd tijdens een zitting van het partijbestuur bepaald dat de conferentie op 15/16 januari 1977 te Amsterdam zou worden gehouden en dat deze tevens zou dienen als start van de campagne voor de in mei te houden verkiezingen voor de Tweede Kamer.

Zoals dat de gewoonte is bij congressen en conferenties van de CPN werden ter voorbereiding in alle afdelingen ledenvergaderingen gehouden, gevolgd door conferenties in de districten om over de discussiegrondslagen te discussiëren en voorstellen uit te werken voor de afvaardigingen uit de districten.

Met name ten aanzien van de bevoegdheid van districtsconferenties om de delegaties te kiezen is in de districten nogal wat verwarring ontstaan, waaruit kan worden afgeleid dat een groot deel van de CPN-leden de statuten van de CPN althans op dit punt niet of nauwelijks kent. De positie van de partijconferentie is duidelijk vastgelegd in artikel 11 van de CPN-statuten: "De partijconferentie heeft in de regel tweemaal per jaar plaats. De norm van de vertegenwoordiging en de samenstelling wordt door het partijbestuur bepaald. De partijconferentie heeft geen recht besluiten te nemen. Haar taak is om tussen de congressen met het partijbestuur overleg te plegen." Hieruit blijkt duidelijk dat het partijbestuur uitmaakt hoeveel vertegenwoordigers uit een district aan de conferentie kunnen deelnemen en wie de leden van de delegatie zullen zijn. Ook behoeven de leden van het partijbestuur niet in de districtsdelegaties opgenomen te worden, omdat zij reeds in hun kwaliteit op de conferentie aanwezig behoren te zijn. Niettemin werden in enkele partijdistricten leden van het partijbestuur opgevoerd als lid van de delegatie.

De redevoeringen van partijvoorzitter HOEKSTRA en de heer De GROOT tijdens een zitting van het partijbestuur op 20 december, vormden de discussiegrondslag voor de afdelings- en districtsvergaderingen.

De conferentie vond plaats in het RAI-congrescentrum te Amsterdam. Aanwezig waren ruim 700 afgevaardigden uit de districten, alsmede omstreeks 300 andere personen, onder wie vertegenwoordigers van de binnen- en buitenlandse (o.a. Sowjet-) pers. Alle zittingen van de conferentie waren openbaar. Gewoontegetrouw werden maatregelen genomen, die moesten voorkomen dat niet-afgevaardigden of buitenstaanders zich tussen de conferentiedeelnemers zouden mengen.

De conferentievoorzitter, de heer M.J. HA , begroette in zijn openingswoord vertegenwoordigers van andere partijen en van belangenverenigingen zoals de BBK (Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars) en de VVDM (Vereniging van Dienstplichtige Militairen). De inleidende rede van partijvoorzitter HOEKSTRA en de rede van de heer De GROOT werden woordelijk afgedrukt in het dagblad "De Waarheid". Van de overige uitgesproken 43 discussiebijdragen werden samenvattingen gepubliceerd, terwijl van 26 schriftelijk ingediende bijdragen alleen de naam van de indiener bekend werd gemaakt. Veel discussiebijdragen waren vooraf, tijdens bijeenkomsten van de delegaties, besproken en zonodig gecorrigeerd.

Na de rede van de heer HOEKSTRA werd aan de afgevaardigden een door het dagelijks bestuur van de CPN voorbereide ontwerp-oproep ter discussie uitgereikt. Wijzigingsvoorstellen op de oproep werden onderhands voorgelegd aan een redactie-commissie bestaande uit de heren M. BAKKER, J.F. WOLFF en G. HO en een vertegenwoordiger uit ieder partijdistrict. De uiteindelijke tekst van de oproep werd tenslotte op een bijeenkomst van het partijbestuur tijdens de conferentie definitief vastgesteld.

De Nationale Partijconferentie was vooral bedoeld als een propagandistische mobilisatiebijeenkomst, waar op basis van een actuele politieke analyse de toekomstperspectieven van de strijd voor het socialisme en een concreet actieplan voor de nabije periode gepresenteerd werden. Hoofdmoot vormden de redevoeringen van partijvoorzitter HOEKSTRA en de heer De GROOT.

INTERNATIONALE VERBONDENHEID

De heer De GROOT plaatste de nationale strijd voor het socialisme in het kader van de internationale strijd, waarbij hij ervaringen uit het verleden aanhaalde om aan te tonen dat gebeurtenissen in de socialistische landen vroeger van invloed waren geweest op de electorale resultaten van de CPN.

De heer De GROOT vond het zeer verheugend en van grote betekenis voor de toekomst dat in het socialistische deel van de wereld sprake is van normalisatie en consolidatie van de onderlinge betrekkingen. Hij beweerde zelfs dat ontwikkelingen plaatsvonden, die zouden kunnen duiden op een toenadering tussen de communistische partijen van de Sowjet-Unie en China. Voor de eenheid van de communistische beweging was naar zijn opvatting de Europese conferentie van communistische partijen, in juli 1976 te Oost-Berlijn, van grote betekenis geweest.

Ook voor de CPN zou nu de tijd gekomen zijn om tot intensievere contacten met de CPSU en de andere Oosteuropese CP-en te komen. Daartoe moest, aldus de heer De GROOT, "een streep gezet worden onder de moeilijkheden en geschillen in de verleden tijd, op internationaal gebied en de uitwerking daarvan in eigen kring". De heer De GROOT zette daarmee tevens de deur op een kier voor de zogeheten pro-Russische communisten om in de toekomst het CPN-lidmaatschap (weer) te verwerven. Tegelijk maakte hij duidelijk dat de CPN allerlei activiteiten van de pro-Russische communistische organisaties wenst over te nemen zoals reizen, correspondenties, delegaties, wetenschappelijke en culturele uitwisselingen.

Vanzelfsprekend zal juist de positie van de pro-Russische communistische organisaties nog wel enige moeilijkheden opleveren in het proces van normalisatie van de betrekkingen tussen de CPN en de CPSU, maar verwacht mag worden dat deze problemen kunnen worden overwonnen. In elk geval zal een voorgenomen bezoek van oud-partijvoorzitter De GROOT en van een partijdelegatie aan de Sowjet-Unie veel hinderpalen kunnen wegnemen.

Hoewel de CPN-leiding vorige uitnodigingen om een delegatie naar Moskou af te vaardigen placht af te slaan met een beroep op de ingewik-

kelde politieke situatie in eigen land zoals aanstaande verkiezingen, zullen nu beide bezoeken aan de Sowjet-Unie nog vóór de komende verkiezingen plaatsvinden. Dat wijst er op dat de CPN-top sterk hecht aan het spoedig tot stand komen van normale betrekkingen.

NATIONALE STRIJD

Partijvoorzitter HOEKSTRA analyseerde de internationale en nationale politieke situatie en ontvouwde op basis daarvan de strategie van de CPN in de komende periode en de verkiezingscampagne, alsmede de tactische actieplannen die voor het invullen van die strategie noodzakelijk zijn.

Twee stellingen vormden het uitgangspunt van zijn betoog: "de bewapeningswedloop stelt vrede en veiligheid in de waagschaal en er dreigen grote gevaren voor het levenspeil en de sociale verworvenheden". De communisten mogen daarin niet berusten, maar moeten initiatieven nemen en mogelijkheden aantonen voor een andere regeringspolitiek, die gebaseerd dient te zijn op de verdediging van het levenspeil, bestrijding van de werkloosheid, vermindering van de bewapening en verdediging van de democratische rechten.

De heer HOEKSTRA schetste de positie van de huidige regering, de wijze waarop zij tot stand gekomen was, nadat door massa-actie was afgerekend met de regering-BIESHEUVEL en de manier waarop zij zich onder invloed van de rechtse partijen steeds meer ging opstellen tegenover de werkende klasse. Dat confrontaties tussen regering en werkers tot nog toe waren uitgebleven, was onder andere te wijten aan het verlamme optreden van sommige vakbondsbestuurders. De partijvoorzitter signaleerde dat de ondernemers, met name die van de grote concerns, daarvan geprofiteerd hebben en nu een directe aanval op de lonen hebben ingezet. Het verzet daartegen - en dus ook tegen het gevoerde regeringsbeleid - moet volgens hem worden voorbereid:

- op de bedrijven en kantoren door de vorming van actiecomité's van georganiseerden en ongeorganiseerden;
- in buurten en gemeenten door de vorming van comité's, "die de werkende bevolking vertegenwoordigen" en o.a. moeten voorgaan in de strijd tegen de huurverhogingen;
- door de werklozen, die hun strijdposities moeten versterken door zich te organiseren in verenigingen, welke op plaatselijk niveau aansluiting moeten zoeken bij de vakbeweging.

Actie en strijd van socialisten en communisten van vakbondsleden en ongeorganiseerden moet worden ontketend. De CPN-voorzitter hechte in dit verband veel waarde aan regionale manifestaties zoals "volkscongressen", waarin mensen van velerlei opvatting zich hebben verenigd in hun verzet tegen bijv. de militarisering in Limburg en Drenthe en tegen de opslag van radio-actief afval in Groningen.

De CPN-voorzitter analyseerde ook de partijpolitieke situatie. Hij ging daarbij uit van de noodzaak van CPN-deelname aan de regering. Hiertoe achtte hij het nodig dat alle linkse partijen zich op eenheid gaan oriënteren. Hij vreesde echter een verdere oriëntatie van PvdA en PPR op het CDA. Deze opstelling die naar de mening van de heer HOEKSTRA een funeste uitwerking op de situatie in ons land zal hebben, moet doorbroken worden. Daarmee is de taak van communisten in de verkiezingscampagne duidelijk: het CDA moet verslagen en de CPN moet sterker worden. Daarom ook is de centrale verkiezingsleuze van de CPN: "Van AGT er uit - de CPN er in".

Een belangrijk deel van de rede van de heer HOEKSTRA was gewijd aan vraagstukken van vrede en veiligheid. Uitgangspunt voor de partijactiviteit op dat terrein zag de CPN-voorzitter in de akkoorden van Helsinki, met name voorzover die betrekking hebben op de vermindering van de bewapening en het terugdringen van het atoomgevaar. Hij hield zijn partijgenoten voor de anti-communistische NAVO-propaganda met haar geflirt naar "zogenaamde dissidenten" in Oost-Europa geen kans te geven om de strijd tegen het oorlogsgevaar te verlammen. De PPR nodigde hij uit om samen met de CPN een massabeweging op gang te brengen tegen de

uitbreiding van het ultra-centrifuge-project te Almelo, zulks als een concrete bijdrage in de strijd voor een vredelievende politiek.

Ook de heer R. WA I, lid van het dagelijks bestuur van de CPN, ging in zijn discussiebijdrage in op het omstreden ultra-centrifuge-project. Hij wees op een - sedert medio december voorbereide, maar juist die dag verschenen - open brief aan de Nederlandse regering, die was ondertekend door een groot aantal personen, onder wie regionale en landelijke functionarissen van PvdA, PPR en CPN. WA noemde die brief een eerste stap op weg naar een actieve vredespolitiek, een doorbraak van mensen, die zich verantwoordelijk voelen voor de gang van zaken in ons land en voor de veiligheid. Hij zag daarin een initiatief, dat perspectief biedt voor verdere actie én voor de verdere vereniging van krachten, die een andere buitenlandse politiek tot stand willen brengen.

CONCRETE ACTIE

Uit de discussiebijdragen van de overige sprekers viel vooral af te leiden dat de strijdbaarheid van de CPN-leden aan het toenemen is. Stimulerend zal zeker het positieve resultaat van de ledenwerving gewerkt hebben (na jarenlange teruggang is sinds eind 1972 een netto ledenwinst van ongeveer 30% geboekt) evenals de gelijktijdige verjonging van het ledenbestand.

Slechts enkele discussianten uitten kritiek op onderdelen van de discussie-grondslag. Zo zag de Amsterdamse afgevaardigde J. Van DI de noodzaak van het oprichten van werklozenverenigingen niet in, omdat naar zijn mening de bestaande werklozenactiecomité's in tal van plaatsen veel en goed werk hebben verricht en de werklozen een sterke positie hebben verschaft.

Mej. C. GA, Amsterdams districtsbestuurder en voorzitter van het Landelijk Aktiekomitee Gezondheidszorg vond het een nalatigheid dat in de discussie-grondslag de zich ontplooiende strijd in de gezondheidszorg onvermeld was gebleven. Zij vestigde er de aandacht op dat de reeds enkele jaren op initiatief van de CPN gevoerde acties al geleid hebben tot samenwerking met voor de partij belangrijke groepen als huisartsen, medische specialisten en hun organisaties, alsook met

directies en hoge functionarissen van instellingen en ziekenhuizen.

Veel discussianten presenteerden in hun bijdrage een overzicht van de stand van zaken in hun district, anderen deden verslag van activiteiten waarbij zij - en via hen de CPN - een leidende rol hadden gespeeld. Nogal wat sprekers benadrukten de noodzaak van harde strijd voor behoud van volledige prijscompensatie en voor het veilig stellen van de sociale voorzieningen. Enkele concrete actie-initiatieven werden daartoe aangekondigd.

De Groningse districtsbestuurder T. v.d. MO sprak over de actie van garnalenvissers bij de Nederlands-Duitse grens in oktober van het vorige jaar, waarvan de voorbereidingen hadden plaatsgevonden in overleg met de heer F. ME en met correspondenten van het dagblad "De Waarheid".

Waarheid-redacteur A. HO deed verslag van een bijeenkomst van het landelijk actiecomité van boeren en tuinders met de redactie van "De Waarheid", die op 15 januari had plaatsgevonden. Tijdens die bijeenkomst zouden leden van het actiecomité zich solidair hebben verklaard met de strijd van de vakbondsleden voor een volledige prijscompensatie.

De heer O. BO, lid dagelijkse leiding district en voorzitter van de ABOP-afdeling in Amsterdam, belichtte de stemming in de onderwijsorganisaties, waarin "grote aandrang bestaat om in het voorjaar tot een grote manifestatie te komen voor een betere onderwijspolitiek".

De heer M. BAKKER besprak de komende verkiezingscampagne, de discriminatie die de partij bij de toewijzing van zendtijd zal ondervinden en de anti-communistische propaganda waarmee de partij geconfronteerd zal worden. Als voornaamste punt zal daarbij wel dat van de mensenrechten gehanteerd worden onder verwijzing naar "de zogenaamde dissidenten" in de socialistische landen. De heer BAKKER wilde de discussie over de mensenrechten niet uit de weg gaan, omdat hij de strijd van de partij, van de arbeidersklasse juist bij uitstek beschouwde als een strijd voor de mensenrechten. Hij onderstreepte dat de CPN ook vanuit die opvatting... opponeert tegen de politieke meningen "van die dissidenten, die hier gedropt worden". Wel betwijfelde hij of in de Sowjet-Unie de politieke strijd tegen de dissidenten op de juiste wijze gevoerd wordt, maar hij wilde zich niet op een concreet oordeel vastleggen. In elk geval kon hij

geen bewondering opbrengen voor het feit "dat zulke vijanden van het socialisme ons op het dak gestuurd worden, want onze kameraden daarginds moeten ook beseffen, dat de wereld waar het kapitalisme nog heerst - en die steeds kleiner wordt - geen vuilnisbelt is voor wat zij als hun afval zien".

De heer T. v. HOE, voorzitter van de ASVA en lid van het bestuur van het CPN-district Amsterdam, gaf een beeld van het verzet in universitaire kringen tegen de verkorting van de studieduur. De studenten maken zich naar zijn mening op om samen met docenten en universitaire besturen te strijden voor een kwalitatief goede opleiding. Daarnaast worden momenteel voorbereidingen getroffen voor acties om het inkomen van studenten te verbeteren.

De heer J.F. WOLFF sprak over de anti-fascistische strijd en de nasleep daarvan in deze tijd, in welk verband hij voorstelde om als partij te gaan pleiten voor een erkenning van de 5de mei als nationale feestdag. Ook deed hij de suggestie om wegen te vinden die kunnen leiden tot "het herstel van de stemplicht". Hij had namelijk geconstateerd dat het afschaffen daarvan in het voordeel werkte van de rechtse partijen. In zijn optiek was herinvoering van de stemplicht (in "De Waarheid" gerectificeerd tot "opkomstplicht") geen bewijs van een paternalistische houding, maar veeleer "een uiting van democratisch besef van de arbeidersbeweging".

De heer J. BO, die voorzitter is van de CPN-jongerenorganisatie ANJV, sprak over de positie die het ANJV inneemt in de Nederlandse jeugdbeweging. Hij constateerde tevreden dat vooral op het terrein van de belangstrijd een hecht samenwerkingsverband is ontstaan tussen het ANJV en organisaties als het NVV-jc, de KWJ, FJG, NIVON, VVDM, LOG *) en LOHbo *)). Centraal staan daarin momenteel de acties tegen de zogeheten

*) Landelijk Overleg Grondraden.

**) Landelijk Overleg Hoger Beroeps onderwijs.

leercontracten, waarvoor een nieuwe grote campagne in voorbereiding is. Daarin past ook een grote protestmeeting, die het ANJV samen met de werkende jongerenorganisaties op 1 maart te Beverwijk belegt. De heer BOI ging voorts nog in op de ANJV-deelname aan acties tegen studentenstops en voor werk voor schoolverlaters, die vanaf eind februari gevoerd zullen worden.

Amsterdams districtsbestuurder A. BOI besprak de situatie in het welzijnswerk, waar momenteel voorbereidingen worden getroffen voor een grote demonstratie en manifestatie, die in april moeten plaatsvinden. Ter voorbereiding daarop zal gewerkt moeten worden aan uitbreiding van het aantal comité's, dat is aangesloten bij het CPN-georiënteerde anti-CRM-bezuinigingsfront. De heer BOI signaleerde ook spanningen tussen enerzijds de vakgroep welzijnswerk van de ABVA, waarin de CPN-invloed overheersend is, en anderzijds het hoofdbestuur van de ABVA.

In zijn slottoespraak benadrukte de CPN-voorzitter dat de werkelijk beslissende stoot tot verdediging van het levenspeil zal moeten komen van de arbeidersklasse en dat in verband daarmee de oprichting van actiecomité's voor eenheid van actie van beslissende betekenis is. Als voorbeeld voor het tot stand komen van machtsformaties, die een andere regeringspolitiek kunnen entameren, noemde de heer HOEKSTRA het volkscongres in de provincie Groningen, waar in de strijd voor de werkende bevolking een eenheid is gerealiseerd, die dwars door alle partijen heen gaat. De CPN moet op basis van zulke machtsformaties een andere koers afdwingen en zelf ook de uitvoering ter hand nemen. Kortom, de partij is bereid verantwoordelijkheid op zich te nemen voor het uitvoeren van een nieuwe regeringspolitiek.

REISACTIVITEITEN VAN PRO-RUSSISCHE ORGANISATIES

Begin januari 1977 hebben de pro-Russische organisaties, die reizen verzorgen naar voornamelijk socialistische landen, hun reisgidsen gepresenteerd. Kontakt BV, de reisdienst van het Jongeren Kontakt voor internationale solidariteit en Uitwisseling (JKU), is in 1976 uitgegroeid tot een volwaardig reisbureau. Kontakt BV heeft onlangs twee reisgidsen uitgegeven, één met uitsluitend reizen naar de DDR, de andere met reizen naar de Sowjet-Unie, Hongarije, Tsjechoslowakije, Finland, DDR, Bulgarije, Oostenrijk en Cuba, waarbij het totaal van het aantal reizen aanzienlijk is uitgebreid. Omdat Kontakt BV een niet officieel erkend reisbureau is, maakt zij voor haar boekingen gebruik van andere reisbureaus, waaronder het bureau "The Swallows" in Rotterdam, dat ondermeer ook reizen organiseert naar Albanië. Enkele reizen naar de DDR heeft Kontakt BV georganiseerd in samenwerking met het Oostduitse vakverbond FDGB, dat voor onderdak zorgt in vakbondshotels. Tot voor kort waren dergelijke reizen voorbehouden aan de Vereniging voor Culturele Uitwisseling (VCU).

Overigens is de verwachting dat de VCU gedwongen zou worden al haar reisactiviteiten voor 1977 elders onder te brengen, niet bewaarheid. De reisdienst van de VCU heeft kans gezien voor 1977 met een eigen reisgids uit te komen, waarin vijf sociaal-toeristische reizen staan aangekondigd, nl. twee naar de DDR, één naar Hongarije/Oostenrijk, één naar Polen en één naar Tsjechoslowakije. Tevens werden door de VCU stappen ondernomen die moeten leiden tot het organiseren van reizen naar Portugal en Frankrijk. Duidelijk is dat de VCU nog niet van zins is haar reisactiviteiten onder te brengen bij Kontakt BV.

Laatstgenoemde reisdienst zou overigens wel de reizen van de Vereniging Nederland-DDR naar de DDR voor haar rekening gaan nemen. Ook adspirant DDR-reizigers, die zich voor visumaanvragen tot de DDR-ambassade wenden, worden doorverwezen naar Kontakt BV. Hieruit blijkt dat Kontakt BV zich niet meer uitsluitend beperkt tot het verzorgen van jongerenreizen met een sociaal toeristisch karakter.

De Anti Fascistische Oud Verzetsstrijders Nederland - Bond van

Anti Fascisten (AFVN) maakt eveneens gebruik van de diensten van Kontakt BV. Ten behoeve van de AFVN wil Kontakt BV voorzien in kuurreizen naar West-Duitsland, Zwitserland, USSR, Tsjechoslowakije en Joegoslavië, waaraan oud-verzetsstrijders deel kunnen nemen. Daarnaast organiseert de reisdienst van het AFVN in 1977 voor haar leden twee reizen naar de voormalige concentratiekampen. De eerste reis - in mei - gaat naar de DDR, de tweede - in augustus - naar Polen.

Uiteraard is ook Vernu reizen BV, de reisorganisatie van de Vereniging Nederland-USSR, met een reisgids voor het jaar 1977 uitgekomen. In de reisactiviteiten van Vernu zijn geen opmerkelijke wijzigingen aangebracht. Net als in 1976 zullen de activiteiten van Vernu in 1977 gehinderd worden door het verlies van de voordelen verbonden aan het IATA-lidmaatschap.

De samenwerking, die in het verleden bestaan heeft tussen Vernu en Kontakt BV is komen te vervallen. Kontakt BV lijkt zelfs een concurrent geworden van Vernu, doordat het kans ziet goedkopere reizen naar de USSR te organiseren. Dit is mogelijk doordat Kontakt BV met de Oost-Duitse luchtvaartmaatschappij Interflug naar Oost-Berlijn vliegt en van daar naar de Sowjet-Unie.

JONGEREN KONTAKT VOOR INTERNATIONALE SOLIDARITEIT EN UITWISSELING

In het najaar van 1976 liet het Jongeren Kontakt voor internationale solidariteit en Uitwisseling (JKU) zich er nog op voorstaan dat het de enige jongerenorganisatie in Nederland was, die op internationalistische grondslag de strijd voerde tegen kapitalisme en imperialisme en vóór de belangen van zowel de internationale als de Nederlandse arbeidersklasse. Met die internationalistische grondslag werd dan bedoeld de solidariteit met de internationale arbeiders- en bevrijdingsbeweging, met name met de belangrijkste internationale macht binnen die beweging: de socialistische landen en meer in het bijzonder de Sowjet-Unie.

Eind 1976 heeft het JKU zich echter op zijn taken herbezonnen naar aanleiding van de veranderingen in de houding van de CPN en óus ook van het ANJV ten opzichte van de Sowjet-Unie. Het JKU is daarbij tot de slotsom gekomen dat het onverantwoord zou zijn onder de veranderde omstandigheden nog langer op te treden als concurrent van het ANJV. Het heeft zich nu vooral tot taak gesteld invloed uit te oefenen op bestaande, vooruitstrevende jongerenorganisaties via persoonlijke inzet van de eigen leden, die actief moeten zijn in die jongerenorganisaties. Daarvoor wil en kan het JKU geen algemene richtlijnen geven. De activiteiten zullen daarom vooral beperkt worden tot het scholen van de leden en het ondersteunen van organisaties, die het internationalisme eveneens in hun vaandel geschreven hebben, zoals de Vereniging Nederland-USSR, de Vereniging Nederland-DDR, het Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking, het Nederlands Portugal Comité en de Chili-comité's.

Hoewel de formele banden tussen het JKU en het reisbureau Kontakt BV zijn doorgesneden, blijft het JKU wel steun verlenen bij het voorbereiden en begeleiden van de door Kontakt BV te organiseren jongerenreizen.

*

* *

BAZ / ARBEIDERS-EENHEID

INLEIDING

De heer Maurice FEI, leider van de Beweging voor Arbeiders Zelfbeheer (BAZ) *), is de laatste 1½ jaar druk bezig, na een periode van inactiviteit, sinds april 1972, toen hij als trotskist alleen kwam te staan.

Eind 1975 bleek hij (weer) aanhangers te hebben gevonden in Arnhem, Nijmegen, Groningen, Rotterdam en n.a.w. ook in zijn eigen woonplaats Amsterdam.

Begin 1976 werd de naam van de organisatie van FEI (tot dan het Comité van Revolutionaire Marxisten CRM) gewijzigd in: Beweging voor Arbeiders Zelfbeheer-BAZ. In september/augustus 1975 had FEI ook al een nieuw blad op de markt gebracht (naast "de RODE OKTOBER"), "Socialisties Zelfbeheer".

In het voorjaar van 1976 kwam de heer FEI met een nieuw initiatief: de oprichting van het "Komitee onderdrukte volken in en bij Indonesië" (KOVI), dat het orgaan "Oost-Timor informatie" uitgeeft. Naast de BAZ hebben in het KOVI o.a. zitting: het Indonesië Komitee Hengelo, Wereldwinkel Groningen, Rood Solidariteitsfront (Eindhoven) en Werkgroep Zuid-Molukken Groningen. Rob PA' is penningmeester.

In oktober/november 1976 lanceerde FEI weer een plan: de oprichting van de organisatie/beweging "Arbeiders Eenheid" (AE).

ARBEIDERS EENHEID

In "de Rode Oktober" nr. 16 (najaar 1976) werd voor het eerst "Arbeiders Eenheid" bepleit, in een discussiestuk "voor BAZ-leden, sympathisanten en kameraden in andere linkse organisaties".

Het discussiestuk richt zich tegen het reformisme in CPN, PvdA en FNV, tegen de terughoudendheid bij deze drie om actie te voeren en tegen het "euvel" dat (met name) de CPN zich niet meer richt op "arbeiders".

*) Zie MO nr. 10-1976

maar op "progressieve democraten". Bovendien wordt de CPN verweten dat zij niet handelt overeenkomstig "de noodzaak van afschaffing van het burgerlijke parlement en zijn vervanging door de proletarische democratie, georganiseerd in arbeidersraden, één van de grondbeginselen van de revolutionaire beweging". Vakbondstop, CPN- en PvdA-leiding "werken niet meer mee aan het doorgeven van de strijdervaring"; er zal dus een nieuwe organisatie(-vorm) moeten komen. "Arbeiders Eenheid" geeft daarvoor de aanzet, voor zowel georganiseerden als on-georganiseerden. AE wil een bundeling zijn van personen die aan bezettingen, stakingen en andere acties hebben meegedaan en mikt ook op vakbondsleden die een oppositionele rol spelen.

Zowel in het aangehaalde "Rode Oktober"-artikel als in een later verstuurd schrijven wordt benadrukt dat "Arbeiders Eenheid" geen mantelorganisatie is en mag zijn, van welke andere groepering (inclusief de BAZ) dan ook. Evenmin wil/zal AE aansturen op scheuring in de vakbeweging. AE zal alleen binnen de vakbeweging werken aan de "onbureaucratisering".

BIJEENKOMSTEN

De eerste, oriënterende besprekingen vonden o.m. plaats in Utrecht (13 november 1976) en Nijmegen (20 november 1976).

In Utrecht waren 11 mensen aanwezig onder wie 7 namens de BAZ. Ter sprake kwam het vormen van een initiatief comité dat de oprichting in januari 1977 en de officiële presentatie op 1 mei 1977 van AE moet voorbereiden. Verder zou er maandelijks een landelijk bulletin uitgegeven moeten worden, onder de titel "Arbeiders Eenheid".

In Nijmegen gaven ongeveer 15 mensen van hun belangstelling blijk. Hier waren ook enkele vertegenwoordigers van de "concurrerende" trotskistische organisatie in Nederland, de Internationale Kommunistenbond (IKB) aanwezig. De discussie op deze bijeenkomst ontaarde in een twistgesprek tussen de IKB en de BAZ over de houding t.o. de vakbeweging. In tegenstelling tot de BAZ - die zoals gezegd een aparte organisatie nastreeft - gaat de IKB er vanuit dat de vakbeweging van binnenuit moet

worden veranderd. Van de IKB lijkt de BAZ danook geen steun te kunnen verwachten.

BESTAANSRECHT?

Het enige dat FE bereikt heeft is dat weer eens de aandacht op de BAZ is gevestigd.

Evenals dat het geval is bij KOVI, is FE met Arbeiders Eenheid het middelpunt geworden van een organisatie, een kleine overigens.

Noch uit KOVI, noch uit AE zal n.a.w. iets van enige betekenis groeien, evenmin als dat met BAZ overigens waarschijnlijk het geval zal zijn.

*
*
*

SPAANSE GASTARBEIDERS

DEMOCRATISCH CONGRES VAN DE SPAANSE EMIGRATIE IN EUROPA

Ter voorbereiding van een Democratisch Congres van de Spaanse Emigratie in Europa is op 17 oktober 1976 in Brussel een vergadering gehouden door het Benelux-comité van de Spaanse communistische partij (PCE), aangevuld met vertegenwoordigers van de nationale comité's van de PCE uit de Benelux-landen.

Op een vergadering van alle PCE-comité's in Nederland, gehouden op 7 november d.a.v. te Amsterdam, werd besloten dat vergaderingen belegd moeten worden met de kern van kameraden die in clubs, centra, sportfederaties en andere emigrantenverenigingen werkzaam zijn met het doel de procedure te bespreken die moet leiden tot een Landelijke Vergadering van Spaanse Emigranten in Nederland en vervolgens tot het Democratisch Congres van Spaanse Emigranten in Europa.

De verwachting werd uitgesproken dat de partij-organisaties bij hun werk ten behoeve van het Congres drie uitgangspunten voor ogen zullen houden:

- Kennis, uitwerking en verspreiding van de problemen van de emigrant en de oplossingen ervoor; deze problemen zijn onverbreekelijk verbonden met het proces van democratisering van de gehele Spaanse samenleving.
- Leveren van een intensieve eensgezinde politieke inspanning tot steun aan het Congres, gericht op die politieke krachten van de emigratie die - net als de PCE - geïnteresseerd zijn in het winnen van de Spanjaarden in de emigratie voor de democratie.
- Vergroten van het aantal activisten van de PCE in de vakbonden en in de bevriende organisaties teneinde aanhang te winnen voor de emigratie-politiek van de PCE.

EERSTE CONFERENTIE VAN DE PCE IN NEDERLAND

Nadat op de Eerste Benelux-conferentie van de PCE (Spaanse communistische partij) gehouden in België op 1, 2 en 3 november 1975 - in

navolging van het in Rome genomen besluit van het Centraal Comité van de PCE - onder meer besloten was dat de PCE, óók in de Benelux-landen, voortaan in de openbaarheid zou treden, vond na ampele voorbereidingen op 27 en 28 november 1976 te Amsterdam de eerste conferentie van de PCE in Nederland plaats.

De voorbereidingen werden geleid door Antonio del Val

lid van het secretariaat van het Benelux-comité van de PCE.

Als belangrijkste besluiten van de conferentie kwamen naar voren:

- Er zal gestreefd worden naar formele aansluiting van de emigranten bij de vakbonden.
- Herhaald werd de eis van volledige deelname van de emigranten aan de Nederlandse verkiezingen op gemeentelijk en landelijk niveau met dezelfde actieve en passieve rechten als de Nederlanders. Zolang dit nog niet gerealiseerd is zal gestreefd worden naar de oprichting van een gemeentelijke adviserende raad van emigranten.
- Het steunen van een "authentiek" Democratisch Congres van Spaanse emigranten dat "onafhankelijk is van regeringen, kerken, politieke partijen, vakbonden of andere instellingen".
- Het bespoedigen van de omvorming van de organisaties van Spaanse gastarbeiders tot communistische groeperingen.

De 1e Conferentie van de PCE toonde zich bewust te zijn van het belang van het vakbondswerk. In de partijcomité's zullen secretariaten voor het vakbondswerk in het leven geroepen worden.

De conferentie sprak zich verder uit voor "integratie van het onderwijs in de Spaanse taal en cultuur in het normale lesrooster van de Nederlandse scholen". Tijdens de conferentie werd een "Nationaal Comité" gekozen bestaande uit 13 personen.

De slotzitting werd bijgewoond door ca. 400 personen. De heer K. HO... lid van het partijbestuur van de CPN woonde namens de CPN de conferentie bij. Verder waren o.m. vertegenwoordigd het Comité Vrij Spanje, de Spaanse socialistische partij (PSOE), de communistische partij van Portugal (PCP) en de Italiaanse communistische partij (PCI).

*

* *

DISSIDENTIE IN DE "IJZEREN DRIEHOEK"

De gebeurtenissen van de afgelopen maanden in Oost-Europa maken duidelijk dat de verhouding regering-bevolking anders ligt dan de electorale resultaten in deze landen gewoonlijk suggereren. Normaliter brengt meer dan 99,5% van de kiezers haar stem uit op de door de communistische partij uitverkoren kandidaten. In het navolgende zullen dan ook de handelingen van verschillende "dissidente groeperingen" in Polen, de DDR en Tsjechoslowakije, de zgn. "IJzeren Driehoek", nader bekeken worden.

POLEN

De moeilijkheden waarmee de regering-GIEREK kampt zijn niet van vandaag of gisteren. Reeds eerder heeft het regiem openlijke kritiek van verschillende kanten moeten verduren: van de kant van de arbeiders, die bv. in juni protesteerden tegen prijsverhogingen (1976); van de kant van de intellectuelen, die protest aantekenden tegen bv. de inhoud van de grondwetswijziging (eind 1975) en van de kant van de Poolse R.K. Kerk, die o.m. ernstige bedenkingen heeft tegen de nieuwe onderwijswet (1974).

Met de oprichting van het "Comité voor de Verdediging van de Arbeiders" op 23 september 1976 kregen de arbeiders steun van intellectuele zijde. Veertien Poolse intellectuelen, waaronder o.m. de bekende Poolse schrijver AN ("As en diamant"), de voormalige studentenleider KUI en de vooraanstaande econoom LI, stelden zich ten doel juridische, medische, morele en financiële hulp te bieden aan hen die vervolgd zijn of worden wegens deelname aan de protestbetogingen van juni jl. Het Comité verweet de autoriteiten "rechtsverkrachting" en beschuldigde hen van "fysieke intimidatie". Begin november maakte het middels een communiqué duidelijk "hulp te verschaffen in een situatie waarin vakbonden, de organisaties op het terrein van de sociale

voorzieningen en andere voor de bescherming van de burger opgerichte organen de hun opgedragen functies niet vervullen". Op het moment dat dit wel plaatsvindt en bovendien een amnestie wordt afgekondigd zal het Comité worden opgeheven.

Een inzamelingsactie onder de bevolking en giften uit het buitenland o.a. van de Westduitse schrijver Heinrich Böll, brachten ongeveer 2 miljoen zloty (150.000 dollar) op. Door het werk van het Comité en mede onder druk van de publieke opinie *) zijn zware gevangenisstraffen in mildere omgezet en zijn arbeiders die een lichte straf hadden op erewoord vrijgelaten. Momenteel zouden zich nog ongeveer 58 arbeiders in arrest bevinden op een totaal van 353 arrestaties de afgelopen zomer.

Uiteraard hebben de Poolse autoriteiten gereageerd op de acties van het Comité: comitéleden werden uit hun maatschappelijke functie ontslagen; het Comité werd tot een illegale organisatie verklaard; leden van het Comité werden verhoord; huizen doorzocht en papieren en geld in beslag genomen; bovendien werden comitéleden tot boetes veroordeeld wegens "het zonder officiële toestemming verzamelen van financiële bijdragen". Desondanks kan het optreden van de Poolse regering in vergelijking met de studentenonlusten in 1968 niet hard genoemd worden. Dit is wel te verklaren, indien men de ongunstige economische toestand in ogenschouw neemt. Naast tekorten op de betalingsbalans kampt de economie met problemen in de voedselsector. Al met al een situatie waarbij een scherpe confrontatie met het "Comité voor de Verdediging van de Arbeiders" niet raadzaam is voor een arbeidsrust, welke tenminste nodig is om aan de economische moeilijkheden enigszins het hoofd te kunnen bieden. Anderzijds omdat de Poolse overheid de levensduur van het Comité van korte duur schat, daar het amnestie-aanbod van de regering-GIEREK aan de nog in arrest zijnde arbeiders (per 1 mei of 22 juli) het Comité formeel een belangrijke bestaansgrond ontnemt.

*) Het Comité verwierf o.a. op 9 januari de steun van 172 "cultuurdragers", die in een open brief aan de regering op amnestie aandrongen.

DDR

Eind 1976 werd de DDR opgeschrikt door protestacties. Inleiding vormde het verschijnen van "Die wunderbaren Jahre" van de Oostduitse schrijver Reizer KU in de BRD (september 1976).

In dit boek beschreef KU momentopnamen van jeugdigen in de DDR en verklaarde in het slot zijn solidariteit met de "Praagse Lente". Op 29 oktober reageerde de Oostduitse overheid met het uit de Schrijversbond stoten van KU wegens: "het ontkennen van de leidende rol van de arbeidersklasse en haar partij in de cultuurpolitiek".

Desondanks ontving KU morele steun van de zanger Wolf BI. Op zijn eerste concert in de BRD, 13 november, door de Westduitse televisie uitgezonden en in de DDR te ontvangen, verklaarde BI zich solidair met KU, met als gevolg dat de Oostduitse overheid slechts 3 dagen na dit optreden BI zijn staatsburgerschap ontnam.

Deze administratieve bliksemactie tegen BI bleef in de DDR niet onopgemerkt. Op 17 november schreven 12 schrijvers een open brief aan de Oostduitse regering, waarin zij weliswaar het optreden van BI niet goedkeurden, maar toch vroegen de maatregel tegen hem ongedaan te maken. Binnen enkele dagen werd deze oproep door meer dan zeventig kunstenaars en intellectuelen ondertekend.

De overheid zette verschillende ondertekenaars onder druk om hun protest in te trekken. Waar dit niet lukte ging men over tot arrestatie, het uit de partij zetten of uitwijzen uit de DDR. Momenteel bevinden zich nog ongeveer 12 mensen in arrest, waaronder de schrijver Jürgen FU en de zangers KU en PA. Wel stond de Oostduitse overheid begin februari KU toe een reis naar Oostenrijk te maken om een literatuurprijs in ontvangst te nemen.

Hierbij moet men bedenken dat deze dissidenten niet het communistisch systeem afwijzen, maar de wijze van toepassing. Zo verklaarde BI meerdere malen bij een eventuele keuze tussen de DDR en de BRD altijd voor de eerste te kiezen.

Naast deze moeilijkheden werd de Oostduitse regering ook geconfronteerd met een toenemend aantal aanvragen om de DDR te mogen verlaten.

Voor hen, die geen toekomst meer zien in de DDR bestaat de mogelijkheid vrijwillig afstand te doen van het Oostduitse staatsburgerschap en een uitreisvisum voor de BRD aan te vragen. Hiervoor bestaat belangstelling in een groeiende kring waartoe niet alleen ouden van dagen en de zgn. "gescheiden familieleden" behoren, maar ook steeds meer jongeren.

De jongeren beroepen zich hierbij op de "rechten van de mens", zoals deze in de Slotakkoorden van Helsinki vermeld staan en die mede door de DDR ondertekend zijn. Tot op heden hebben ongeveer 100.000 mensen hun aanvraag voor een uitreisvisum ingediend, hetgeen de Oostduitse regering als een impliciete afkeuring van het gevoerde beleid kan beschouwen. De Oostduitse overheid probeert deze stroom in te dammen, o.a. door de toegang tot het BRD-gebouw in Oost-Berlijn te bemoeilijken.

TSJECHOSLOWAKIJE

Hoewel eerder in Tsjechoslowakije door één of meerdere personen geprotesteerd was tegen de schending van de mensenrechten, moet de publicatie van het manifest "Charta '77" voor de Tsjechoslowaakse regering toch verrassend geweest zijn. In het manifest, dat op 1 januari in Praag verscheen en door de Westerse pers op 7 januari wereldkundig werd gemaakt, wordt kritiek geleverd op het regiem in Praag wegens het niet nakomen van de Slotakkoorden van Helsinki. Hierbij beroepen de meer dan 400 ondertekenaars van "Charta '77" zich op de staatscourant van Tsjechoslowakije (nr. 120) van 13 oktober 1976. In deze staatscourant werd bekendgemaakt dat het "Internationale verdrag aangaande burgerlijke en politieke rechten" en het "Internationale verdrag aangaande economische, sociale en culturele rechten", in 1968 door Tsjechoslowakije ondertekend en in Helsinki officieel bevestigd, op 23 maart 1976 in werking waren getreden. Volgens "Charta '77" worden deze gegarandeerde rechten in Tsjechoslowakije niet toegepast:

- het recht op onderwijs wordt systematisch geweigerd aan jongeren van wie de ouders meningen aanhangen, die in strijd zijn met de officiële ideologie,
- het recht van vrije meningsuiting bestaat niet evenals de vrijheid het land te verlaten wanneer men dit wil,
- de vrijheid van godsdienst wordt systematisch onderdrukt,
- de vrijheid informatie te ontvangen en door te geven wordt beknot.

Om binnen de wettelijke marges te blijven werd door de ondertekenaars nadrukkelijk verklaard, dat: "Charta '77" geen organisatie is *); geen statuten en vaste commissies heeft en geen formeel lidmaatschap kent. 'Charta '77" moet niet gezien worden als een basis van politieke oppositie, maar eerder als "een burger-initiatief". Doel van het manifest is: "een dialoog met Praag om tot een acceptabeler systeem te komen". Teneinde tot een dialoog te kunnen komen wezen de ondertekenaars drie woordvoerders aan: Jiri HA (63), minister van Buitenlandse Zaken in 1968; de toneelschrijver Vaclav HA (40) en Jan PA (69), hoogleraar filosofie, thans met emeritaat.

De reactie van de Tsjechoslowaakse regering op deze beschuldigingen liet niet lang op zich wachten: het dagblad van de Tsjechoslowaakse communistische partij, Rude Pravo, maakte op 12 januari voor het eerst melding van "Charta '77" en beschreef het manifest als "anti-sociaal, reactionair en tegen de staat gericht", opgesteld "in opdracht van anti-communistische en zionistische centra". Tegelijkertijd vonden huiszoeken plaats en werden de meeste ondertekenaars verhoord. Dit alles leidde uiteindelijk op 17 januari tot de arrestatie van vier man: Vaclav HA, Otto OR, voormalig directeur van de Praagse stadstheaters, de schrijvers Jiri LEI en Frantisek PA, waarbij de aanklacht volgens het Tsjechische persbureau CTK luidde: "Ernstige criminële activiteiten tegen de grondslagen van de republiek". Opmerkelijk is dat OR niet tot de ondertekenaars van "Charta '77" behoorde.

*) Voor het oprichten van een organisatie is toestemming nodig van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en erkenning als organisatie door het Nationale Front.

De felle polemiek in de Tsjechoslowaakse pers tegen de ondertekenaars, ondersteund door radio en televisie, had echter ook een averechts gevolg: de maatregelen van de Tsjechoslowaakse regering werden in niet mis te verstane bewoordingen door de CP-en van Italië, Frankrijk, België, Groot-Brittannië, Joegoslavië en Japan afgekeurd. Bovendien verklaarde een dertigtal Hongaren en het "Comité voor de Verdediging van de Arbeiders" uit Polen zich solidair met "Charta '77".

Na een mislukte poging om de acht belangrijkste ondertekenaars van het manifest: de auteur Pavel KO, de vroegere partijfunctionarissen Frantisek KR, Milan HU, en Zdenek ML, oud-minister Jiri HA, de journalist Jiri LE, de schrijvers Ludvik VA en Vaclav HA naar Oostenrijk uit te wijzen (vrijwillig wilde niemand Tsjechoslowakije verlaten), verstomde de perscampagne tegen de ondertekenaars. Wel kregen Jiri HA en Jan PA op het Openbaar Ministerie te horen, dat "de activiteiten van de beweging achter het manifest in strijd zijn met de wetten van het land". Dit laatste betekent dat aan de inhoud van het manifest "Charta '77" een officiële interpretatie gegeven is en dat nadere juridische activiteiten tegen de ondertekenaars verwacht mogen worden.

HELSINKI-BELGRADO

Hoewel dissidentie in Oost-Europa geen ongewoon verschijnsel is, kan men de hierboven beschreven gebeurtenissen op dit moment uitzonderlijk noemen. Allereerst blijft de dissidentie niet beperkt tot intellectuele kringen. Er wordt aansluiting bij anderen gezocht: het "Comité voor de Verdediging van de Arbeiders" vond steun bij de Poolse bevolking en onder de meer dan 300 ondertekenaars van het manifest "Charta '77" bevinden zich vele onbekende ambtenaren en arbeiders. Dit moet voor de communistische leiders een alarmerend teken zijn.

Ten tweede vonden de protestacties niet geïsoleerd plaats, maar min of meer gelijktijdig in Polen, de DDR en Tsjechoslowakije.

Ten derde en niet minder belangrijk is de steun die deze protestacties kregen (en blijven krijgen) van de belangrijkste communistische partijen in West-Europa.

Ten vierde beroepen de "strijders voor de rechten van de mens" zich op de Slotacte van Helsinki, met name het humanitaire gedeelte: de zgn. derde mand. Deze slotacte werd door de Oosteuropese pers volledig gepubliceerd, hetgeen het niet voorziene gevolg had, dat gedeelten uit de slotacte nu door dissidenten gebruikt worden om het niet naleven van de overeengekomen akkoorden van Helsinki aan de kaak te stellen.

De vier genoemde factoren en de naderende toetsingsconferentie van Helsinki in Belgrado medio 1977 maken het voor de overheden van Oost-Europa moeilijk de "juiste wijze" van reageren te vinden.